

УДК 373.2.07:001.895

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1\(208\)-20-24](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1(208)-20-24)

НОРКА МАРИНА АНАТОЛІЇВНА,

вихователька, Кременчуцький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №65 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області, Україна

Norka Maryna,

educator, Kremenchuk preschool education institution (nursery-kindergarten) № 65, of Kremenchuk City Council Kremenchuk District of Poltava Region, Ukraine

E-mail: marinanorka958@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-0373-0474>

МОСКАЛИК ГЕННАДІЙ ФЕДОРОВИЧ,

доктор філософських наук, професор кафедри психології, педагогіки та філософії, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського; директор, Департамент освіти Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області, Україна

Moskalyk Gennadiy,

Doctor of Philosophy Sciences, Professor of the Department of Psychology, Pedagogy and Philosophy, Kremenchuk Mykhailo Ostrogradskyi National University; Director, Education Department of Kremenchuk city council Kremenchuk district of Poltava Region, Ukraine

E-mail: 21023upr@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-2137-5384>

УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

- A** *Вирішення завдань, які постають перед системою освіти, багато в чому залежить від професійної компетентності педагога, оскільки саме він є базовим елементом. Визначено роль освітянина дошкільної освіти, як фактор формування культури майбутнього. Актуалізовано питання професійного становлення педагога через інноваційну діяльність. Інноваційна діяльність в освіті характеризується якісною зміною рівня розвитку особистості учнів та містить нове вирішення актуальної проблеми. За результатами наукових розвідок було встановлено, що вища освіта має орієнтуватися на формування конкурентоспроможної інноваційної особистості майбутнього фахівця закладу дошкільної освіти.*

Ключові слова: інновація; технології; освітній процес; дошкільна освіта

MANAGEMENT OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

- S** *Solving the problems faced by the education system largely depends on the "professional competence" of the teacher, since he is the basic element. The role of a preschool educator as a factor in shaping the culture of the future is determined. The issue of professional development of a teacher through innovative activity has been updated. The innovative activity in education is characterized by a qualitative change in the level of personality development of students and contains a new solution to an actual problem. According to the results of scientific investigations, it was determined that higher education should focus on the formation of a competitive and innovative personality of the future specialists of the preschool education institution.*

Key words: innovation; technologies; educational process; preschool education

Актуальність проблеми. Прогрес суспільства не можливий без якісної та сучасної системи освіти, тому соціально-економічний розвиток держави залежить від здатності забезпечити високий рівень освіти своїх громадян. Щоб прискорити еволюцію суспільства, потрібно створити сприятливі умови для інтеграції інновацій в освіту та модернізувати освітню систему в контексті економіки, заснованої на знаннях.

Інтеграція України в систему Європейського Союзу загострює конкуренцію на ринку праці, де потрібен не вузькоспеціалізований фахівець, а професіонал, здатний до самоосвіти, творчої самореалізації, розуміючий своє професійне призначення, сприймаючий інноваційну діяльність, як важливий пріоритет свого розвитку, здатний і готовий до постійного оновлення.

У нинішній момент часу українська система освіти проходить етап значних змін, який характеризується потужними інноваційними процесами, що неможливі без педагогів-майстрів, які здатні здійснювати педагогічні інновації та готові до роботи в умовах високотехнологічного освітнього середовища, що динамічно змінюється. Сучасні світові стандарти в галузі освіти передбачають педагога, здатного інтегрувати теоретичні знання та практичні вміння в цілісну систему, володіти новими технологіями тощо. Освіта формує людину, озброює її знаннями, виховує громадянські якості, вміння думати й працювати, спілкуватись і відпочивати, жити суспільним чином і водночас бути індивідуально неповторною особистістю [14].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Поняття «інновація» (англ. – «innovation») з'явилося спочатку в працях закордонних дослідників XIX століття, у перекладі з англійської мови означає оновлення, зміну; привнесення нових ідей; новоутворення як відносно нове явище [7].

На думку С. Гончаренка, інновації в сучасному вимірі виражаються в тенденціях видозміни різноманітних ініціатив в освітньому просторі, що в сукупності призводять до глобальних змін у сфері освіти та трансформації її змісту та якості. Ініціативи – невід'ємний складник природної еволюції сфери освіти, який знаходить відображення в пошуку перспективніших форм і засобів педагогічної діяльності, апробації нових методик і прийомів навчання [1].

Останнім часом спостерігається підвищена увага до проблеми формування готовності до застосування інтерактивних педагогічних технологій. Це спричинило велику увагу та появу багатьох публікацій, присвячених цій тематиці (К. Ангеловські, Л. Акпинар, Л. Беседіна, Е. Брасуїк, М. Бургін, І. Дичківська, В. Журавльов, Г. Коберник, І. Підласий, О. Пометун, О. Попова, В. Слободчиков, В. Химинець, П. Щедровицький та ін.). Особливе місце належить тим працям українських і зарубіжних

учених, у яких аналізується професійна підготовка майбутнього педагога до застосування інноваційних та інтерактивних педагогічних технологій (В. Безпалько, І. Богданова, С. Бондар, М. Гриньова, І. Дичківська, М. Кларін, О. Падалка, О. Пехота, О. Пометун, Л. Беседіна, Г. Селевко, Ю. Харламов та ін.). Сутність інтерактивних методів висвітлено М. Пащенко, А. Хуторським та ін. Спробу адаптувати класифікацію інтерактивних технологій до використання в освітньому процесі закладу дошкільної освіти зроблено Н. Гончар. Значних результатів в інноваційних пошуках досягли «нові школи» Західної Європи, зокрема О. О'Нейла (Кірслі, Велика Британія), «Вільна шкільна громада» Г. Вінекена (Німеччина), дитячі будинки Я. Корчака (Польща) тощо.

Мета статті: розкрити теоретичні основи впровадження інноваційних технологій навчання в державних закладах дошкільної освіти, розглянути аспекти готовності педагога до інноваційної діяльності з урахуванням сучасних пріоритетів освіти.

Викладення основного матеріалу. Виховати гармонійну особистість дитини, здатну адаптуватися в сучасному життєвому просторі, є основною завданням педагога [2], що в сучасному світі неможливо без інновацій. Здатність педагога до інноваційної професійної діяльності, володіння високим рівнем освітніх компетенцій, системне самовдосконалення є нормою сучасного вихователя.

Нагальні вимоги до сучасних освітніх установ були сформульовані в Законі України «Про освіту» та конкретизовані в національній доктрині освіти, де виділено одне з головних завдань – стимулювання та розвиток інноваційних процесів, за рахунок використання інтерактивних освітніх технологій.

Характерною ознакою сучасної педагогіки є відкритість новому [9]. У діяльності дошкільних педагогів особливо важливу роль має творчий підхід і винахідливість, прагнення до розроблення й упровадження цікавих ідей. Творчий складник професії педагога в постійно мінливих умовах сучасної освіти є неодмінним атрибутом. Конкуренція між освітніми закладами та Інтернет-простором, популярні блогери, пізнавальні канали в соціальних мережах вимагає від педагога творчого рішення, яке надасть відповідь на конкретні потреби вихованця та спонукатиме його до подальшого пізнання, як результат сприятимуть зростанню привабливості закладу дошкільної освіти, а також особистості педагога.

Інноваційна педагогічна діяльність заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду, цілеспрямованій педагогічній діяльності, зорієнтована на зміну й розвиток освітнього процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісної педагогічної практики [3].

До найефективніших інноваційних технологій навчання можливо віднести: інтерактивний метод, технологію саморозвитку, проєктну діяльність педагогів тощо [4].

На думку вченого Г. Москалика, заклад освіти в класичному вигляді – це консервативна система, що є неповороткою і має декілька суттєвих вад: означена система створена всупереч бажанням дитини; зміст освіти не відповідає темпам росту людського інтелекту, не встигає за епохою, яка настала надворі; психологія педагога є глибоко консервативною [15].

Вченими визначено, що використання інноваційних технологій у практиці здійснюється за трьома рівнями: загальнопедагогічному (використовується на визначеному етапі навчання), предметно-лабораторному (використовується у значенні окремої методики) та локальному (стосується елементів освітнього процесу).

Досліджено, що впровадження інноваційної технології відбувається поступово та має наступні етапи: ознайомлення з інновацією, авторською програмою; вивчення завдань, які передбачені законодавством; пошук додаткової інформації, аналізування практики колег і зіставлення отриманих у його процесі результатів; психологічна, методична, теоретична підготовка педагогів; розроблення моделей, рекомендацій щодо впровадження обраної технології; організація, контроль за процесом нововведення, внесення корективів (якщо є потреба); моніторинг управління процесом впровадження інновації [16].

Одним із шляхів, які стимулюють педагогів до інноваційної діяльності є індивідуальні та групові психотехнології для подолання бар'єрів. Групові психотехнології – учасники отримують допомогу щодо розвитку таких специфічних комунікативних навичок, як опис поведінки, передавання почуттів, активне слухання, конфронтація. Для цього їм пропонують такі практичні вправи: «Індивідуальне малювання», «Парне малювання», «Групове малювання», «Пластиліновий світ» [11].

Відкритий показ – форма навчання педагогів і розповсюдження передового досвіду.

Семинар-практикум, методичне об'єднання – проводяться для глибшого та систематичного вивчення проблем педагогіки, психології, методики; теоретичний матеріал підкріплюється прикладами з практики, показом окремих прийомів і способів роботи.

Дискусія – розглядання, дослідження, обговорення проблемного питання, де кожен має висловити власну думку, вчитися відстоювати її, доводити свою точку зору.

Творчі групи – створюються добровільно, коли необхідно вивчити передовий досвід, нову методику або розробити перспективну ідею. Кожен член групи самостійно вивчає закріплене за ним питання, готує короткий інформацию. Потім усі обмінюються думками,

дискутують, пропонують варіанти та впроваджують у практику своєї роботи. Спільне творче опанування нового відбувається у три-чотири рази швидше, ніж іншими засобами.

«Круглий стіл» – під час обговорення будь-яких питань виховання і навчання дошкільників розміщення учасників по колу дозволяє поставити всіх у рівне становище, забезпечити їхню взаємодію.

Брифінг – це зустріч, на якій коротко викладається позиція щодо одного з нагальних питань. Її може проводити директор або вихователь-методист, який заздалегідь готується до відповіді на запитання з визначеної теми і дозволяє максимально залучити вихователів.

Художня скринька – до скриньки, залежно від педагогічних завдань, можна покласти репродукції творів зображувального мистецтва, фотографії, малюнки предметів, тварин, явищ природи тощо. Матеріали скриньки можуть бути основою виставки.

Творча вітальня – форма організації взаємодії педагогів відповідно до їх інтересів і вподобань, яка створює атмосферу вільного, невимушеного спілкування.

Огляд-конкурс – спосіб перевірки професійних знань, умінь, навичок, педагогічної ерудиції. Передбачає можливість оцінювати результати шляхом порівняння своїх можливостей із можливостями інших.

Тематичні виставки – презентація наочних матеріалів: малюнків, виробів, літератури, посібників; сприяє збагаченню знань, є змістовою формою обміну досвідом між педагогами.

Музичний салон – одна із форм естетичного розвитку, духовного спілкування педагогів, батьків і дітей, збереження найкращих народних традицій, звичаїв.

В інноваційних освітніх перетвореннях, особливо важливими є вимоги до рівня теоретичних і практичних знань у підготовці педагога [6]. Він повинен будувати освітній процес так, щоб кожна дитина мала необмежені можливості для самостійного розвитку. Це, в свою чергу, актуалізує необхідність створення педагогічних систем, які зорієнтовані на інноваційну діяльність, і пошук нових підходів у підготовці майбутнього педагога.

Інноваційна позиція вихователя характеризується готовністю до перебудови системи власної діяльності з урахуванням:

- 1) змін його статусу від спеціаліста-виконавця – до професіонала-дослідника;
- 2) розвинутої рефлексії в діяльності;
- 3) спрямованістю на шуканий результат, саморозвивальної організації [12].

Інноваційний потенціал викладача характеризують: творчою здатністю генерувати нові ідеї, що зумовлено професійною спрямованістю на досягнення пріоритетних завдань уміннями проєктувати та моделювати свої

ідеї на практиці. Викладачу-новатору притаманний високий культурно-естетичний рівень, освіченість, інтелектуальна глибина та різнобічність інтересів; новизна, оригінальність у проведенні занять, дослідницька спрямованість, висока результативність [13].

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно ціннісного ставлення до професійної діяльності, бажання оволодіння ефективними способами та засобами досягнення педагогічних цілей [5]. Інноваційний вихователь – це особистість, здатна брати на себе відповідальність [10], вчасно враховувати ситуацію соціальних змін, що дозволяє бути найперспективнішим соціальним типом педагога.

Теоретичне осмислення сутності інноваційної діяльності дає змогу дійти до висновку, що її реалізація потребує не лише володіння знаннями педагогічної інноватики [8], але й потенційної готовності фахівця до даного виду діяльності. Готовність педагога до діяльності виявляється перш за все у здатності до організації, виконання та регулювання своєї діяльності, а також у системі методів і цілей, наявності професійних знань і вмінь, безпосереднє включення особистості в діяльність, у процесі якої активніше формуються потреби, інтереси, мотиви здобуття суттєвих, значущих, сучасних компетенцій.

Дослідження свідчать, що до основних труднощів, пов'язаних із впровадженням сучасних інноваційних освітніх методик є:

- відсутність механізму реалізації педагогічної інновації в конкретному закладі освіти;
- відсутність необхідного навчально-методичного забезпечення;
- недостатня поінформованість вихователів із питань організації та впровадження інновацій;
- відсутність сертифікованих критеріїв оцінки ефективності даної роботи;
- велике навантаження педагогів навчальною та іншими видами діяльності;
- обмеженість ресурсів тощо.

Виходячи з етапів впровадження інновацій, визначено, що однією з умов реалізації інноваційних технологій у практику роботи закладу є готовність педагога до інноваційної діяльності, яка здійснюється на відповідних рівнях [16].

Пропонуємо визначити стан готовності педагога до інноваційної діяльності за допомогою розробленої нами анкети.

Анкета готовності вихователя до інноваційної діяльності

1. ПІБ вихователя.
2. Скільки разів протягом поточного навчального року Ви застосовували новинки у своїй роботі:
 - a) 1–3 разів;

- b) 4–6 разів;
- c) 6–10 разів.

3. Назвіть 2–3 основні причини, які гальмують упровадження нових педагогічних технологій та ідей у практику Вашої роботи:

- a) недостатнє матеріальне забезпечення;
- b) надмірна насиченість матеріалу;
- c) психологічна неготовність вихованці сприймати інновації;
- d) поспішне впровадження;
- e) консерватизм;
- f) погане володіння комп'ютером;
- g) брак часу.

4. Чим Вас приваблює інноваційна діяльність:

- a) розвиває інтерес дітей до вивчення запропонованої теми;
- b) надає можливість вихователю проявити себе;
- c) уможливорює запровадження нових методів і форм навчання;
- d) задовольняє бажання підвищити рівень власної професійної компетентності.

5. Які інноваційні технології Ви застосовуєте систематично:

- a) інтерактивна технологія;
- b) проєктна технологія;
- c) здоров'язбережувальна технологія;
- d) технологія розвитку критичного мислення;
- e) технологія розвивального навчання;
- f) інформаційно-комунікативна технологія;
- g) ігрові технології;
- h) технологія проблемного навчання;
- i) технологія особистісно орієнтованого навчання;
- j) групова технологія.

6. Які технології Ви б застосували за сприятливих умов:

- a) мультимедійна технологія;
- b) проєктна технологія;
- c) здоров'язбережувальна технологія;
- d) технологія розвитку критичного мислення;
- e) технологія розвивального навчання;
- f) ігрові технології;
- g) групова технологія.

Висновки. Отже, питання інноваційної особистості досить актуальне та потребує детального дослідження, зокрема в умовах фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. За результатами наукових розвідок було встановлено, що вища освіта має орієнтуватися на формування конкурентоспроможної інноваційної особистості майбутнього фахівця закладу дошкільної освіти.

Подальших розвідок потребують визначення компонентів і складників інноваційної особистості майбутнього фахівця галузі дошкільної освіти.

Список використаних джерел

- Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2009. 248 с.
- Волинець Ю., Дорохова Д. Інноваційні технології навчання в державних закладах дошкільної освіти: теоретичний аспект. *Молодий вчений*. 2021. № 4 (92). С. 194–197.
- Гомеля Н. С. Упровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес ЗДО. URL: <https://vseosvita.ua/library/z-dosvidu-provedenna-tizniv-komisij-179470.html>
- Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
- Гораш К. Інноваційні складові особистості сучасного педагога. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 10, ч. 1. С. 171–179.
- Делія В. Особистісні характеристики учителя як суб'єкта інноваційної діяльності. *Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти* : зб. наук.-метод. праць. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 52–56.
- Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
- Довженко О. О., Ходикіна Ю. Ю. Інноваційні технології як чинник розвитку особистості в освітньому процесі. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 12 грудня 2019 р.) / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : Мітра, 2020. С. 262–265.
- Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Єгорова В. В., Голубєва М. О. Інноваційні педагогічні технології в сучасному навчально-виховному процесі ВНЗ. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3966/Yehorova_Innovatsiini_pedahohichni.pdf
- Інновації в освіті: інтеграція науки і практики : зб. наук.-метод. праць / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 492 с.
- Козак Л. В. Структурно-компонентна модель підготовки майбутнього викладача дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності. *Педагогічний процес: теорія і практика* : зб. наук. праць / Київ. ун-т імені Бориса Грінченка ; гол. ред. С. Сисоєва. Київ, 2013. Вип. 2. С. 98–110.
- Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2005. 448 с.
- Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). Київ : Грамота, 2003. 216 с.
- Москалик Г. Ф. Освіта майбутнього: погляд філософа. Гілея. 2016. Вип. 105 (2). С. 295–297.
- Смолюк С. Упровадження інноваційних технологій в освітній процес закладу дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2022. № 3. С. 3–8. URL: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.3.1>
- <https://vseosvita.ua/library/z-dosvidu-provedenna-tizniv-komisij-179470.html> [in Ukrainian].
- Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
- Horash, K. (2014). Innovative components of the personality of a modern teacher [Innovative components of the personality of a modern teacher]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia [Problems of modern teacher training]*, 10, 1, 171–179 [in Ukrainian].
- Delia, V. (2015). Osobystisni kharakterystyky uchytelia yak sub'iekta innovatsiinoi diialnosti [Personal characteristics of a teacher as a subject of innovative activity]. In *Formuvannia dydaktychnoi kompetentnosti pedahohiv doshkilnoi ta pochatkovoї osvity [Formation of didactic competence of preschool and primary education teachers]: zbirnyk naukovo-metodychnykh prats* (pp. 52-56). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
- Dychkivska, I. M. (2001). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]: navch. posib*. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
- Dovzhenko, O. O., & Khodykina, Yu. Yu. (2020). Innovatsiini tekhnolohii yak chynnyk rozvytku osobystosti v osvitnomu protsesi [Innovative technologies as a factor of personality development in the educational process]. In *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoї i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vykykiv: teoriia i praktyka [Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice]: materialy IV mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (pp. 262-265). Kharkiv: Mitra [in Ukrainian].
- Kremen, V. H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Yehorova, V. V., & Holubieva, M. O. *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii v suchasnomu navchalno-vykhovnomu protsesi VNZ [Innovative pedagogical technologies in the modern educational process of universities]*. Retrieved from http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3966/Yehorova_Innovatsiini_pedahohichni.pdf [in Ukrainian].
- Dubaseniuk, O. A. (Ed.). (2014). *Innovatsii v osviti: intehtratsiia nauky i praktyky [Innovations in education: integration of science and practice]: zbirnyk nauk.-metod. Prats*. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
- Kozak, L. V. (2013). Strukturno-komponentna model pidhotovky maibutnoho vykladacha doshkilnoi pedahohiky i psykholohii do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [A structural-component model of training a future teacher of preschool pedagogy and psychology for innovative professional activity]. In S. Sysoieva (Ed.), *Pedahohichni protses: teoriia i praktyka [Pedagogical process: theory and practice]: zbirnyk nauk. prats* (ls. 2, pp. 98-100). Kyiv [in Ukrainian].
- Kremen, V. H. (2005). *Osvita i nauka v Ukraini – innovatsiini aspekty. Stratehiia. Realizatsiia. Rezultaty [Education and science in Ukraine - innovative aspects. Strategy. Realization. Results]*. Kyiv: Hramota [in Ukrainian].
- Kremen, V. H. (2003). *Osvita i nauka Ukrainy: shliakhy modernizatsii (fakty, rozdzmy, perspektyvy) [Education and science of Ukraine: ways of modernization (facts, reflections, perspectives)]*. Kyiv: Hramota [in Ukrainian].
- Moskalyk, H. F. (2016). *Osvita maibutnoho: pohliad filosofa [Education of the future: the view of the philosopher]*. *Hileia [Gileia]*, 105 (2), 295–297 [in Ukrainian].
- Smoliuk, S. (2022). Upravdzhennia innovatsiinykh tekhnolohii v osvitnii protsesi zakladu doshkilnoi osvity [Implementation of innovative technologies in the educational process of a preschool educational institution]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 3-8. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/apv/2022.3.1> [in Ukrainian].

References

- Bekh, I. D. (2009). *Psykhologichni dzherela vykhovnoi maisternosti [Psychological sources of educational skill]: navch. posib*. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
- Volynets, Yu., & Dorokhova, D. (2021). Innovative technologies in state preschool education institutions: theoretical aspect [Innovative learning technologies in state preschool education institutions: theoretical aspect]. *Molodyi vchenyi [Young Scientist]*, 4 (92), 194–197 [in Ukrainian].
- Homelia, N. S. *Upravdzhennia innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii v osvitnii protsesi ZDO [Implementation of innovative pedagogical technologies in the educational process of preschool educational institutions]*. Retrieved from

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 13.01.2023